

Nüüd on aeg tagada tehisintellekti toimivus eurooplaste jaoks

Alates COVID-19 leviku jälgimisest kuni otsuseni, kellele määrata sotsiaaltoetusi – tehisintellekt mõjutab miljonite eurooplaste elu. Automatiseerimine võib otsustusprotsessi kvaliteeti parandada. Tehisintellekt võib siiski põhjustada ka vigu ja diskrimineerimist ning olla raskesti vaidlustatav. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) uuest aruandest ilmneb, et tehisintellekti mõju inimeste õigustele on ebaselge ja seda isegi nende organisatsioonide seas, kus juba kasutatakse tehisintellekti. FRA kutsub poliitikakujundajaid üles andma rohkem suuniseid, kuidas kohaldada kehtivaid eeskirju tehisintellekti suhtes ja tagada, et kõigis tulevastes tehisintellekti käsitlevates õigusaktides kaitstaks põhiõigusi.

„Tehisintellekt ei ole eksimatu, see on inimeste loodud – ja inimesed teevad vigu. Seepärast peavad inimesed teadma, millal tehisintellekti kasutatakse, kuidas see toimib ja kuidas vaidlustada automaatseid otsuseid. On vaja, et EL selgitaks, kuidas kohaldada kehtivaid eeskirju tehisintellekti suhtes. Samuti on organisatsioonidel vaja tehisintellekti arendamisel ja kasutamisel hinnata, kuidas nende tehnoloogiad võivad häirida inimeste õigusi,“ selgitas FRA direktor [Michael O’Flaherty](#). „Meil on võimalus kujundada tehisintellekti nii, et see peale inim- ja põhiõiguste järgimise ka kaitseks ja edendaks neid.“

FRA aruandes „[Getting the future right – Artificial intelligence and fundamental rights \(Et tulevikus õigesti toimida: tehisintellekt ja põhiõigused\)](#)“ tuvastatakse tehisintellekti kasutamise puudused, näiteks ennetava politseitegevuse, meditsiiniagnostika, sotsiaalteenuste ja suunatud reklaami valdkonnas. Aruandes kutsutakse ELi ja selle liikmesriike üles tegema järgmist:

- **Tagama, et tehisintellekt järgiks KÕIKI põhiõigusi** – tehisintellekt võib mõjutada paljusid õigusi, mitte ainult privaatsust või andmekaitset. Tehisintellekt võib olla ka diskrimineeriv või takistada õigusemõistmist. Seda tuleb arvestada igas tulevases tehisintellekti käsitlevas õigusaktis ja rakendada tõhusaid kaitsemeetmeid;
- **Tagama, et inimesed saavksid vaidlustada tehisintellekti tehtud otsuseid** – inimesed peavad teadma, millal ja kuidas tehisintellekti kasutatakse ning millal ja kuidas saab esitada kaebust. Tehisintellekti kasutavad organisatsioonid peavad suutma selgitada, kuidas täpselt nende süsteemid otsuseid teevad;
- **Hindama tehisintellekti enne selle kasutuselevõttu ja kasutamise kestel, et vähendada selle negatiivset mõju** – nii eraettevõtted kui avaliku sektori organisatsioonid peaksid hindama, kuidas võib tehisintellekt kahjustada põhiõigusi;
- **Jagama rohkem suuniseid andmekaitse-eeskirjade kohta** – EL peaks täiendavalt selgitama, kuidas kohaldada andmekaitse-eeskirju tehisintellekti suhtes. Rohkem selgust on vaja ka seoses automaatse otsustusprotsessi mõjuga ja õigusega inimkontrollile tehisintellekti kasutamisel;
- **Hindama, kas tehisintellekt diskrimineerib** – teadlikkus tehisintellekti diskrimineerimispotentsiaalset ja selle mõjust on suhteliselt väike. Teadusuuringute suuremat rahastamist on vaja tehisintellekti diskrimineeriva mõju uurimiseks, et Euroopa saaks end selle eest kaitsta;
- **Looma tõhusa järelevalvesüsteemi** – EL peaks investeerima terviklikumasse süsteemi, et panna vastutama ettevõtted ja avaliku halduse asutused tehisintellekti kasutamisel. Ametiasutused peavad tagama, et järelevalveasutustel oleks tegevuseks piisavalt ressursse ja oskusi.

Käesolev aruanne on osa [tehisintellekti ja suurandmeid käsitlevast FRA projektist](#). See tugineb andmetele enam kui 100 intervjuust, mis viidi läbi avaliku ja erasektori organisatsioonidega, mis juba kasutavad tehisintellekti. Küsitlused hõlmavad tähelepanekuid ekspertidelt, kes kaasati põhiõiguste järgimise seiresse ning analüüs põhineb tehisintellekti tegelikul kasutamisel Eestis, Hispaanias, Madalmaades, Prantsusmaal ja Soomes.

FRA ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Saksamaa korraldavad 14. detsembril 2020 konverentsi „[Tehisintellekt ja Euroopa lähenemisviis: põhiõiguste kaitse tehisintellekti ajastul](#)“.

Lisateave: media@fra.europa.eu / Tel: +43 1 580 30 653